

7. Měnové podmínky

Nastavení měnověpolitických sazeb se v 1. čtvrtletí neměnilo.

Hlavní měnověpolitické sazby byly v 1. čtvrtletí 2023 ponechány na hodnotách, které mají už od poloviny loňského roku. Dvoutýdenní repo sazba dosahovala 7,00 %¹, diskontní sazba byla na 6,00 % a lombardní sazba na 8,00 %. Kurz koruny navázal na posilování, ke kterému došlo ve druhé polovině roku 2022. Kurz vůči euru posílil z 24,18 CZK/EUR na začátku roku až na 23,49 CZK/EUR ke konci čtvrtletí. V průměru tak kurz vůči euru činil 23,79 korun, meziročně byl silnější o 3,5 % a mezičtvrtletně o 2,5 %. Kurz koruny vůči dolaru dosahoval na začátku roku 22,88 CZK/USD a postupně posílil až na 21,60 CZK/USD k 31. 3. Průměrný kurz vůči dolaru v 1. čtvrtletí dosáhl 22,17 korun. Meziročně byl kurz slabší o 0,8 %, ale mezičtvrtletně posílil o 7,3 %. Kurzové vlivy tak celkově působily protiinflačně.

Mírně rostly výnosy vládních dluhopisů s krátkodobou splatností.

Vzhledem k neměnnému nastavení měnověpolitických úrokových sazeb se v 1. čtvrtletí roku prakticky neměnily ani sazby mezibankovního trhu. Úroková sazba PRIBOR s tříměsíční splatností ke konci čtvrtletí dosahovala 7,19 %, což představovalo jen nepatrné snížení o 0,06 p. b.² Velmi podobně se vyvíjely i sazby ostatních splatností a zároveň se všechny srovnaly na podobné výši okolo 7,2 % (s výjimkou měsíční splatnosti, kde se sazba držela na 7,11 %). Výnosy vládních dluhopisů v 1. čtvrtletí mírně narostly v případě splatností do dvou let včetně (+0,10 p. b. na 5,29 % v březnu). U dluhopisů se střednědobou (4,89 % v březnu) a dlouhodobou splatností (4,67 % v březnu) výnosy prakticky stagnovaly.

Nefinančním podnikům se dál zvyšovalo úročení běžných i termínovaných účtů.

Prakticky se zastavil i nárůst úrokových sazeb na účtech domácností, který byl patrný v loňském roce. U jednodenních vkladů (zahrnujících i některé spořicí účty, kde jsou prostředky okamžitě dostupné k výběru) došlo k navýšení o 0,21 p. b. na průměrných 1,54 %. U běžných účtů domácností dosahovalo průměrné úročení na konci března 0,24 % (+0,02 p. b.). Účty s dohodnutou splatností byly celkově průměrně úročeny 6,04 % (+0,05 p. b.). Výraznější navýšení (+1,04 p. b. na 5,84 %) bylo patrné pouze u vkladů se splatností nad dva roky, které ale mají v celkové skladbě malou váhu. Nefinančním podnikům úročení vkladů naopak rostlo i na začátku letošního roku. Jejich běžné účty tak v průměru ke konci března nesly úrok 1,01 % (+0,20 p. b.) a vklady s dohodnutou splatností byly úročeny 6,49 % (+0,71 p. b.). Dál pokračoval trend, kdy za veškerým meziročním nárůstem vkladů (7,3 %, +453,0 mld. korun) stály vklady termínované (41,4 %, +725,9 mld.). Naopak objem netermínovaných vkladů byl meziročně nižší o 6,2 % (-272,8 mld. korun) a podobně jako v minulých pěti čtvrtletích u nich došlo k velmi netypickému mezičtvrtletnímu snížení. Z hlediska sektorů v 1. čtvrtletí ve větší míře meziročně narůstaly vklady finančních institucí (35,5 %), vládních institucí (12,8 %) i nefinančních podniků (9,9 %), zatímco domácnosti³ stříádaly pomaleji (5,0 %).

Rostly úrokové sazby úvěrů na bydlení. Objem poskytnutých úvěrů na bydlení rostl nejpomaleji za dobu měření.

Úrokové sazby spotřebitelských úvěrů pro domácnosti v 1. čtvrtletí po delším období růstu opět výrazněji klesly. Ke konci března dosahovaly v průměru 9,49 % (-0,17 p. b.). Úročení úvěrů na bydlení naopak v průměru rostlo. Ke konci března průměrná úroková sazba činila 5,19 %, což představovalo nárůst o 0,30 p. b. Zvyšovaly se především úrokové sazby úvěrů se splatností do 1 roku. Objem úvěrů na spotřebu, které byly domácnostem poskytnuty, v 1. čtvrtletí vzrostl o 6,7 %. Přírůstek zpomalil a nadále výrazně zaostával za růstem cenové hladiny. Meziroční růst objemu poskytnutých úvěrů na bydlení v 1. čtvrtletí zpomalil na 3,4 %, což byl nejmenší zaznamenaný přírůstek. Ze statistik o nových smlouvách hypotečních úvěrů vyplývá, že objem ostatních nových ujednání (9,9 mld. korun) byl v 1. čtvrtletí mírně vyšší než čisté nové

¹ Není-li uvedeno jinak, je zdrojem údajů v této kapitole databáze ARAD České národní banky. Hodnoty směnných kurzů jsou rovněž převzaty od ČNB.

² Není-li uvedeno jinak, je změnou úrokových sazeb myšlen rozdíl mezi hodnotou ke dni 31. 3. 2023 a 31. 12. 2022.

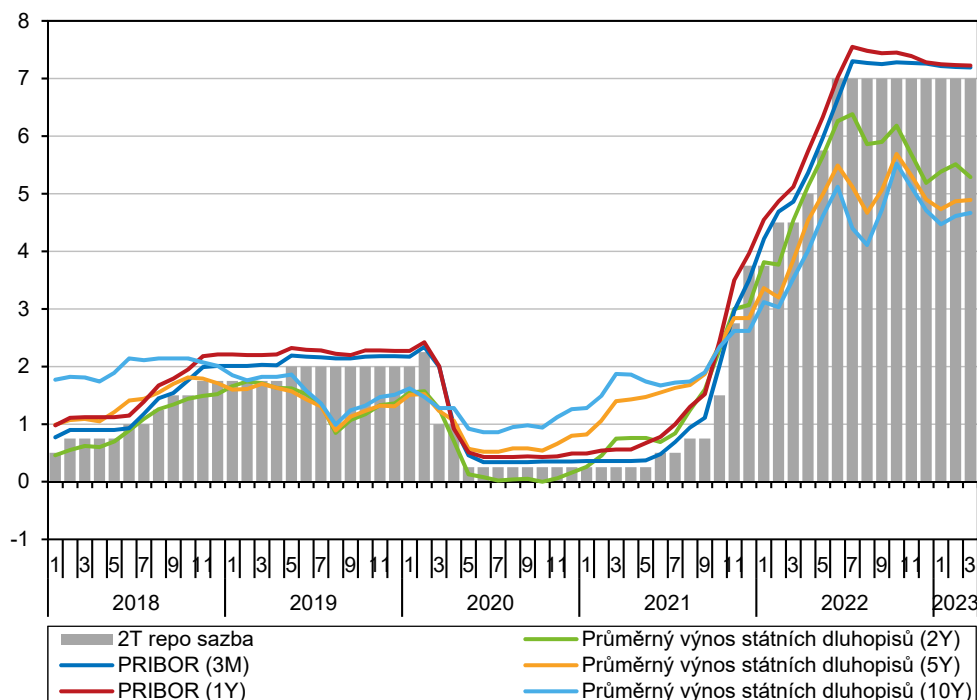
³ Obyvatelstvo včetně živnostníků.

úvěry včetně navýšení⁴ (9,2 mld.). Pokračuje tedy proces změn úvěrových podmínek (a nárůst úrokových sazeb) úvěrů sjednaných v období hypotečního boomu.

Nefinanční podniky čelily nárůstu sazeb u úvěrů s malým a středním objemem.

V případě nefinančních podniků se diferencoval vývoj úrokových sazeb v závislosti na výši úvěru. U nejmenší kategorie úvěrů do 7,5 mil. korun vzrostlo průměrné úročení o 1,12 p. b. na 8,66 %. V kategorii od 7,5 do 30 mil. korun se zvýšily úrokové sazby o 0,10 p. b. na 9,14 %. Přes pokles o 0,11 p. b. ale zůstalo nejvyšší průměrné úročení úvěrů v objemu nad 30 mil. korun (9,20 %). Celkový objem úvěrů a pohledávek nefinančních podniků meziročně vzrostl o 2,5 %. Dál pokračoval prudký růst úvěrů v cizí měně (30,9 %)⁵, zatímco ty korunové se propadaly (-13,9 %). Nejvíce v 1. čtvrtletí meziročně rostly úvěry poskytnuté v odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (20,7 %), výrobě a rozvodu elektřiny, plynu, tepla, vzduchu, vody a odpadních vod (13,3 %) a ve stavebnictví (12,6 %). Mírně posílil růst úvěrů v činnostech v oblasti nemovitostí (9,0 %). Oslabil nárůst úvěrů ve zpracovatelském průmyslu (2,5 %) nebo v ubytování, stravování a pohostinství (4,9 %) a velkoobchodě, maloobchodě a opravách a údržbě motorových vozidel (0,5 %). Výrazně se meziročně propadl objem úvěrů poskytnutých v informačních a komunikačních činnostech (-20,7 %) a v dopravě a skladování (-11,4 %).

Graf č. 17 Tržní úrokové sazby (v %)

Zdroj: ARAD, ČNB

⁴ V nových smlouvách jsou zahrnuty i refinancované úvěry a ostatní ujednání. Refinancované úvěry zahrnují stávající smlouvy sjednané nově u jiné banky, zatímco ostatní nová ujednání jsou stávající smlouvy sjednané s novými podmínkami u stejné banky.

⁵ Úvěry v cizí měně začaly prudce růst po začátku opětovného zvyšování měnověpolitických sazeb v červnu 2021.

